

עין משפט
גר מצוה

צנא א מיי פֿיט מ'ה' עבדים הלכה ג סמג עשין רכ: **צ**ד ב מיי פֿיט מ'ה'ה' לאסורי ביאה ה' כא טויער אה"ע סימן ד סעיף ז:

צצה ב מיי פֿיט מ'ה'ה' לאסורי ביאה ה' כא סמג לאוין קח טויער שם סעיף א:

צו ד מיי שם פֿיט הלכה ככ כג סמג שם טויער שם:

‏» ‏»

תוס' חד מקמאי א^יל מבורה לאחר עשרה דורות מותרת ליהרר עשירי מעמוני מה להלן נקבות מותרות אף כאן נקבות מותרות. אי מה להלן מיד אף כאן מיד כי גבירי [ג"ש] מעשירי ואילך וילת הלבטא כר"ל דס"ל דון מינה ואוקי באחרא אלא כסותם מותני דתנן ממזרים נתינים אסורים ומסיק דאסור לעולם אחד זכרים ואחד נקבות:

‏» ‏»

מוסף רש"י

באומות הלך אחר הוֹכֵר. איש ואשה הנאסר משני אומות כולקטן (קדושין יט, טו). נתגבירו. דיש קדושין ואין עבירה (שם). מניין לאחד מן האומות, שנעולס שאינן מן אומות של ארץ ישראל, שאמר הכתוב עליהם לא תהיה כל נשמה (שם) **ש**בא על הכנענית. שהיא (צ"ל שוהיא) ככלל לא תהיה, והוא הדין לתחת וליתוקם אלה שגילם נקראוין על שם כנעני, דכתיב ארץ כנען (שם) והולידו בן אשתא רשאי לקנותו בעבד. דשדינן ליה בתר זכר ותמיר לתימס (שם), וגם מבני התושבים וגו'. ונעיל מניה כתיב ועבדך ואמתך אשר יהיו לך מלת הנוסר איש בן אשתא רשאי שאינן מן אומות, מהם תקנו עבד ואמה, וסמך ליה וגם מבני התושבים, כלומר ולא משאר אומות לצדס שאין זהם מערבוז שבע אומות, אלא אף שבע אומות, שכולליתם אומת מושבין הנאסר לגור עמכם ומולדינן מן הכנעניות, מהם תקנו (שם) וגם מבני התושבים, כל מושב, היינו שגא ממקום אחר ומתיישב כאן, וקאמר קרא שומרת לקנות מבניהם אשר יהיו להם מבנות ארץ (סוטה ג, א). מן הנולדים בארצכם. גיטס שנשא צלצלס נשים אתה רשאי לקנות (שם) אשר הולידו בני שאר אומות מבנות ארצכם, גלידתן צלצלס דהיינו אינמוטיס (קדושין יט, טו). ולא מן הגרים בארצכם. ולא מן הגנים הנולדים לבני ארצכם במתקן אחר מבנות שאר אומות והביאוס לבניהם לגור שם (סוטה ג, א) שהולידו בני ארצכם במקומות אחרים מבנות שאר אומות וכלו הגנים לגור כאן

עח:

והא אמר רב כהנא כו' **אכל כולו חולץ**. אע"ג דלא מקפיד והכא כולו הוא מכוסה: דהיינו רביסיס. ולאו חליצה היא: **באומות**. בשבע אומות לענין לא תהיה כל נשמה" הלך אחר הזכרים וכדמפרש לקמן: נסגייירו הלך אחר הפגוס שבשניהם. לענין יוחסין וכדמפרש: **לאחד מן האומות**. שאינו משבצה אומות ואינו ככלל לא תהיה כל נשמה: **שאסה רשאי לקנותו בעצד**. ואי אתה מוואה להמיתו דשדינן ליה בתר אצוה: ס"ל מבני הסושבים. שגאו מאומות אחרים ונעשו אצותם תושבים במקומסם: מן הנולדים צלצלסס. שאמו מאלרצס וילדתו שם ולא מן הגרים צלרצסס שגולד במקוס

והא אמר רב כהנא לא שנו אלא רובו אבל כולו חוצין שאני עובר דהיינו רבייתה כי אתא רבינא א"ר יוחנן⁶ באומות הלך אחר הזכר נתגיירו הלך אחר פגוס שבשניהם באומות הלך אחר הזכר כדתניא א"י⁷ מנין לאחד מן האומות שבא על הכנענית והוליד בן שאתה רשאי לקנותו בעבד שנאמר י"גם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו יכול אפי' אחד מן הכנענים שבא על אחת מן האומות והוליד בן שאתה רשאי לקנותו בעבד ת"ל י אשר הולידו בארצכם מן הנולדים בארצכם ולא מן הגרים בארצכם: נתגיירו הלך אחר פגוס שבשניהם: במאי אילימא במצרי שנשא עמונית מאי פגוס שבשניהם אית בה^{2,3} עמוני ולא עמונית צאלא בעמוני שנשא מצרית אי זכר הוי שדייה בתר עמוני אי נקבה הוי שדייה בתר מצרית: **במתני'** ממזרין יונתנין אסורין ואיסורן איסור עולם אחד זכרים ואחד נקבות: **גב'** אמר ריש לקיש ממזרת לאחר עשרה דורות מותרת יליף³ עשירי² עשירי מעמוני ומואבי מה להלן נקבות מותרות אף כאן נקבות מותרות אי מה להלן מיד אף כאן מיד כי אחני גזירה שוה מעשירי ואילך והאנן תנן ממזרים ונתנינן אסורין ואיסורן איסור עולם אחד זכרים ואחד נקבות לא קשיא הא כמאן דאמר דון מינה ומינה הא כמאן דאמר⁷ דון מינה ואוקי באתרא שאלו את רבי אליעזר ממזרת לאחר עשרה דרי מהו אמר להם מי יתן לי דור שלישי ואטהרנו אלמא קסבר ממזרא לא חיי וכן אמר רב הונא

ממזרא לא חיי והא אנן תנן ממזרין אסורין ואיסורן איסור עולם אמר רבי זיורא לדידי מפרשא לי מיניה דרב יהודה ידיע חיי דלא ידיע לא חיי ידיעי ולא ידיע עד תלתא דרי חיי מפי לא חיי ההוא דהוי בשבבותיה דר' אמי אכריז עליה דממזרא הוה בכי ואזיל אמר ליה חיים נתתי לך אמר רב חנא בר אדא א"י⁶ נתינים דוד גזר עליהם שנאמר⁴ ויקרא המלך לגבעונים ויאמרו אליהם והגבעונים לא מבני ישראל המה וגו' מאי טעמא גזר עלייהו דכתיב⁵ ויהי רעב בימי דוד שלש שלש שנה אחר שנה אחר שנה ראשונה אמר להם שמא עובדי עבודת כוכבים יש בכם דכתיב⁶ ועבדתם אלהים אחרים והשתחויתם להם ועצר את השמים ולא יהיה מטר וגו' בדרקו ולא מצאו שניה אמר להם שמא עוברי עבירה יש בכם דכתיב⁷ ומנעו רביבים ומלקוש לא היה ומצח אשה וזנה היה לך וגו' בדרקו ולא מצינו שלישיית אמר להם שמא פוסקי צדקה ברבים יש בכם אין נותנין דכתיב⁸ נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתות שקר בדרקו ולא מצאו אמר אין הדבר תלוי אלא בי מיד ויבקש דוד את פני ה' מאי היא אמר ריש לקיש ששאל באורים ותומים מאי משמע א"ר אלעזר אחיא פני פני כתיב הכא ויבקש דוד את פני ה' וכתיב התם וישאל לו במשפט האורים לפני ה'⁵ ויאמר ה' אל שאול ואל בית הדמים על אשר המית הגבעונים אל שאול שלא נספד כהלכה ואל בית הדמים על אשר המית הגבעונים וכי היכן⁹ מצינו בשאול שהמית הגבעונים אלא מתוך שהרג גוב עיר הכהנים שהיו מספקין להם מים ומזון מעלה עליו הכתוב כאילו הרגן קא תבע אל שאול שלא נספד כהלכה וקא תבע על אשר המית הגבעונים אין דאמר ריש לקיש מאי דכתיב¹⁰ ובקשו את ה' כל עגוי ארץ אשר משפטו פעלו באשר משפטו שם פעלו אמר דוד שאול נפקו להו תריסר

מה עשירי האמור למטה עד עולם אף עשירי האמור כאן עד עולם: ר"ל סבר כמאן דאמר דון מינה ומינה מה להלן עד עולם אף כאן עד עולם וזכרים ולא נקבות מדור עשירי ואילך הוא דגמרינן דהא כל עשרה לא אינטריכו לן למילף בג"ש: ותנא דידן סבר לה כמ"ד דון מינה ואוקי באתרא דון מינה מה להלן עד עולם דמייתין בג"ש אחד זכרים ואחד נקבות. כך שמעמי וכן עיקר ויש שמפרש לה צלשון אחר: מי יתן לי דור שלישי. כלומר דצר שאי אפשר הוא: לא חיי. שלא יטמעו כשרים צדורותיו: ממזר ידיעי. לכל צברור חיי הוא ודורותיו דלא מיטמעיי ציה: דלא ידיע. כלל לא חיי אפילו הוא שלא ישא כשרה: ידיעי ולא ידיע עד פלס דרי. דזהירי אינשי חיי טפי לא חיי דכיזין דלאו דצר צברור הוא משתכחא מילתא: דוד גזר עליהן כדכתיב והגבעונים לא מבני ישראל המה. כלומר אינס ראוין לצא צוקתל: איש משהלל בתמס שקר. שפוסק ואין נותן גורס לעצירת גשמים: כהנים היו מספקין להם מזון לגבעונים שהיו חוטבי עצים ושואצי מים למזבח כדכתיב ציהושע (ט) ולא יכרת מכס חוטבי עצים ושואצי מים לצית אלהי: קסצע. הקדוש צרוך הוא צצבוד שאול שלא נספד כהלכה והדר קסצע צפורענותיה דשאול אשר המית כו': צאשר משפטו. במקוס שדנים האדם שם מוזכרין פועל צדקותיו: מריסר

כאן בתורה שאר דברים המפורשים צו (שבועות לז, א) מה שהדבר צריך ללמוד מחצירו, שאין יכול ללמוד מנופו, ילמד מחצירו, ולשאר דברים שאתה יכול ללמד מנופו העמידה על מקומו (ובאים צא: ובעי"ז חולין קכ.). שהיו מספקין להם מים ומזון. שהמית כהני עוב שהיו מספקין מים ומזון לגבעונים, שהגבעונים היו משמטין למזבח חוטבי עצים ושואצי מים (ב"ש קס"ט).

הערל פרק שמיני יבמות

והא אמר רב כהנא כו' **אכל כולו חולץ**. אע"ג דלא מקפיד והכא כולו הוא מכוסה: דהיינו רביסיס. ולאו חליצה היא: **באומות**. בשבע אומות לענין לא תהיה כל נשמה" הלך אחר הזכרים וכדמפרש לקמן: נסגייירו הלך אחר הפגוס שבשניהם. לענין יוחסין וכדמפרש: **לאחד מן האומות**. שאינו משבצה אומות ואינו ככלל לא תהיה כל נשמה: **שאסה רשאי לקנותו בעצד**. ואי אתה מוואה להמיתו דשדינן ליה בתר אצוה: ס"ל מבני הסושבים. שגאו מאומות אחרים ונעשו אצותם תושבים במקומסם: מן הנולדים צלצלסס. שאמו מאלרצסס וילדתו שם ולא מן הגרים צלרצסס שגולד במקוס אחר שאמו מן שאר אומות ואח"כ צא לגזר אכל אצוי צלרצסס. דרך אסה להיות במקומה ודרך איש לגלות הלךך הנולדים צארך ודאי אמו משבצה אומות אכל הנולדים במקוס אחר ודאי אמו משאר אומות ומסתברא כי מעטיניהו קרא היכא דאציו כנעני: **אילימא במלרי שנשא עמונים**. וקאמר דשדינן זרעם אחר האצ דאפילו ילדה נקבה אסורה עד ג' דורות ולא שדינן לה בתר אמה למישרייה לאלתר דעמוני ולא עמונית: **מאי פגוס שבשניהם איכא**. דמשמע דשניהם פגומים אלא שזה פגוס מזה הא עמונית לא פגומה מידי דעמוני כתיבי³ ולא עמונית: **אלא בעמוני שנשא מצרי**. דשניהם פגומים דמצרית ראשונה אסורה: **אי זכר הוא**. אס יולד להם זכר: **שדייה בתר שדייה** ויאסר לעולם: **ואס נקבה היא שדייה בתר מצרי**. ותהיה מצרית שניה ואסורה לישראל ולא מצדייה בתר עמוני לאישרתיו לאלתר משום עמונית: **במתני'** נתינים. גבעונים שנתיגיירו צערמה צימיי יהושע ונתנם צצדים לחוטבי עצים ושואצי מים: **גב'** גמר עשירי עשירי מעמוני. בצספרי³ מה עשירי האמור בעמוני עד עולם אף עשירי האמור צצמזר עד עולם הלכך מה להלן זכרים ולא נקבות אף כאן כו': **מעשירי ואילך**. דעד עשרה דורות דליסורא⁶ (גנופיה)

דממזר כתיב ליכא למגמר מעמוני דנקבות מותרות דהא ממזר מוס זר משמע⁵ ואפילו נקבות אכל מעשירי ואילך דליסורא בג"ש דעמוני ומואצי יליף דהא לאו צצמזר כתיבא הלכך היתירא נמי לנקבות מיניה יליף דאמר דון מינה ומינה כולקטן: **הא כמאן דאמר דון מינה ומינה**. פלוגתא דר' אליעזר ור' יהושע צהעזר והרעזר (חולין דף קכ.): **דון מינה ומינה**. כי גמרינן מילתא ממילתא דוג"ש גמרינן לה כולה מילתא מינה: **דון מינה ואוקי באתרא**. למאי דלריכי גמרינן למאי דלא צריכינן מוקמינן באתרא. והכא מאי גזרה שזה איכא צצמזר לא כתיב עד עולם וצעמוני ומואצי כתיבי³ עד עולם וילפינן ממזר מעמוני בג"ש דתני בצספרי דצי רצ נאמר כאן עשירי ונאמר למטה עשירי

מה עשירי האמור למטה עד עולם אף עשירי האמור כאן עד עולם: ר"ל סבר כמאן דאמר דון מינה ומינה מה להלן עד עולם אף כאן עד עולם וזכרים ולא נקבות מדור עשירי ואילך הוא דגמרינן דהא כל עשרה לא אינטריכו לן למילף בג"ש: ותנא דידן סבר לה כמ"ד דון מינה ואוקי באתרא דון מינה מה להלן עד עולם דמייתין בג"ש אחד זכרים ואחד נקבות. כך שמעמי וכן עיקר ויש שמפרש לה צלשון אחר: מי יתן לי דור שלישי. כלומר דצר שאי אפשר הוא: לא חיי. שלא יטמעו כשרים צדורותיו: ממזר ידיעי. לכל צברור חיי הוא ודורותיו דלא מיטמעיי ציה: דלא ידיע. כלל לא חיי אפילו הוא שלא ישא כשרה: ידיעי ולא ידיע עד פלס דרי. דזהירי אינשי חיי טפי לא חיי דכיזין דלאו דצר צברור הוא משתכחא מילתא: דוד גזר עליהן כדכתיב והגבעונים לא מבני ישראל המה. כלומר אינס ראוין לצא צוקתל: איש משהלל בתמס שקר. שפוסק ואין נותן גורס לעצירת גשמים: כהנים היו מספקין להם מזון לגבעונים שהיו חוטבי עצים ושואצי מים למזבח כדכתיב ציהושע (ט) ולא יכרת מכס חוטבי עצים ושואצי מים לצית אלהי: קסצע. הקדוש צרוך הוא צצבוד שאול שלא נספד כהלכה והדר קסצע צפורענותיה דשאול אשר המית כו': צאשר משפטו. במקוס שדנים האדם שם מוזכרין פועל צדקותיו: מריסר

כאן בתורה שאר דברים המפורשים צו (שבועות לז, א) מה שהדבר צריך ללמוד מחצירו, שאין יכול ללמוד מנופו, ילמד מחצירו, ולשאר דברים שאתה יכול ללמד מנופו העמידה על מקומו (ובאים צא: ובעי"ז חולין קכ.). שהיו מספקין להם מים ומזון. שהמית כהני עוב שהיו מספקין מים ומזון לגבעונים, שהגבעונים היו משמטין למזבח חוטבי עצים ושואצי מים (ב"ש קס"ט).

מסורת הש"ס

א) קדושין סז, ט) ג"ז שם: סוטה ג, א) (לעיל סט. וס"ג, ד) נ"ב"ק סה: סנהדרין עה: שיעות לא. ומוסר לא: ממוות סב. קו. חולין קכ: מדה מג"י, א) נ"י מוס' לקמן עט. ד"ה ונתינים ומוספות כמותות כט. ד"ה אלו, א) ב"ק קט"ז, ד) (דברים כ), א) (דברים כג, ט) (תל"א כג ג, א) (נרש"ל מ"י), ט) (לעיל ע"ג, ט) (דברים כג),

‏» ‏»

תורה אור השלם

1. וגם מבני התושבים הגרים עמכם מזהם תקנו וממשפחתם אשר עמכם אשר הולידו בארצכם וְהָיוּ לָכֶם לְאֻחָדָה: ויקרא כה מה 2. לא יבא עמוני ומואבי בקהל יי גם דור עשירי לא יבא לקדם בקהל יי עד עולם: דברים כג ד 3. לא יבא ממזר בקהל יי גם דור עשירי לא יבא לו בקהל יי: דברים כג ג 4. ויקרא הפלך לגבענים ויאמר אליהם והגבענים לא מבני ישראל הקמה כי אם מיתר האמרי ובני ישראל נשבע לקדם ויבקש שאול להבתם בקצאתו לבני ישראל והזהיר: שמואל ב כא ב 5. ויהי רעב בימי דוד שלש שנים שנה אחרי שנה ויבקש דוד את פני ה' ויאמר יי אל שאול ואל בית הדמים על אשר הבית את הגבענים:

שמואל ב כא א 6. (טו) השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם וגבדתם אליהם אחרים: ויהשתחוויתם להם: (טז) וְהָיָה אִם יי בכם וְצִצַּר את השמים ולא יִהְיֶה מָטָר וְהִאֲדָמָה לא תהן את יבולא וְאִבִּדְתֶּם מִדְרָה מֵעַל הָאָרֶץ וְהִסָּבָה אֲשֶׁר יי נתן לכם: דברים יא טז-יז 7. וימנעו דרביים ומלקוש לאו היה ומצח אשה וזנה היה לך מאנת: ירמיהו ג ג 8. ונשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתות שקר: משלי כה יד 9. ולפני אלעזר הדבן יצמד וישאל לו במשפט האדמים לפני יי על פיו יצאו ועל פיו יבאו הוא וכל בני ישראל אתו כל העדה: במדבר כו כא 10. בקשו את יי כל עגוי הארץ אשר משפטו פעלו בקשו וְצִדָּק בקשו וְעָדָה אוֹלֵי תִּסְתָּרוּ בְּיוֹם אִף יי: צפניה ב ג

‏» ‏»

מוסף רש"י (המשך)

וכענין שבועות לז, א). דון מינה ואוקי באחרא. דון עיקר הדבר ללמוד מחצירו, אכל לשאר דבריו שאתה מוואה דיו מפורש צו אמה יול ללמד מיניה וביה, דבר מדבר ואילין צריך ללמד מחצירו, העמידה במקומו ואל משווח למצור (סנהדרין עה) כלומר לשאר אלמנתו שם והבאתו לכאן העמידה